

GYVENO KARTĄ SENELIS IR SENELĖ

Juliui Kaupui

*Bibliografinėmis išnašomis pažymėtos
SENELIŲ skaitomos laikraštinės ištraukos –
autentiškos citatos iš mūsų spaudos.
Spektaklio atveju tai turėtų būti aišku žiūrovui,
nes kitaip autorius neturėtų kur dėtis.
Kiti laikraštiniai fragmentai – fiktyvūs
(teksto – ne minties prasme).
Juos galima būtų pakeisti kitais
panašiais fragmentais –
fiktyviais arba autentiškais.*

*Kambarys be langų.
Visos sienos aplipdytos senais,
pageltusiais laikraščiais.
Trejos durys:
kairėj, viduryje ir dešinėj.
Jokių baldų,
išskyrus dvi supamąsias kėdes.
Ant ilgos vielos, be gaubto,
kabo didelė elektros lempa –
tiesiog spiginte spigina.
Ant viduriniųjų durų užbrėžta vienuolika brūkšnių:*

*Viduryje kambario kėdėse linguoja
SENELIS ir SENELĖ.
Abu seni kaip Matuzalis.
SENELĖ įnikus mezga.
Po kojom raičiojasi siūlų kamuolys.
SENELIS skaito laikraštį.
Muzikinė introdukcija.¹
SENELIS kyšteli nosį iš už laikraščio.*

SENELIS. Ar šiandien baigsi megzti?

SENELĖ. Baigsiu.

SENELIS šypteli ir vėl pasineria į laikraštį.

SENELĖ. Ko sustojai? Skaityk toliau.

SENELIS (*skaito*). „Rytų bloko galva, komentuodamas Rytų-Vakarų atominio karo pavojų, reikšmingai šypsodamasis, pareiškė: ‚Boba pasigėrė – pusė velnio, diedas pasigėrė – visas velnias.‘“

SENELĖ. Šventa tiesa.

SENELIS. „Kitą dieną užsienio reikalų ministras tą pareiškimą švelniai dementavo: ‚Diedas

¹ Glucko *Orfėjaus* ir *Euridikės* II v., III scena: Orfėjaus rečitatyvo „Che puro ciel! che chiaro sol!“ orkestrinė pradžia (pirmieji 13 taktų).

pasigėrė – pusė velnio, boba pasigėrė – visas velnias’.”

SENELĖ. Už valstybės paslapčių išdavimą sušaudyti ministrą.

Kažkur pokšteli šūvis.

SENELIS. Jau sušaudė.

SENELĖ. Ačiū Dievui.

SENELIS (*atsiverčia kitą puslapį ir toliau skaito*). „Rytai ir Vakarai pagaliau surado tvirtą sutarimo pagrindą, iš kurio visas pasaulis tikisi ypatingai reikšmingų rezultatų. Vakar diplomatinio korpuso ir žurnalistų akivaizdoje po ilgų ir komplikuočių paruošiamųjų darbų sutelktom jėgom paleista erdvėn oro tyrimų balionas. Vos tik pakilęs, jis sprogo.”

SENELĖ. Kaip ir kiekvienas burbulas: pššš...

SENELIS. „Tokiu būdu išlaikytas Rytų-Vakarų status quo.”

SENELĖ. Puiku.

SENELIS vėl kyšteli nosį iš už laikraščio.

SENELIS. Ar tikrai šiandien baigsi?

SENELĖ. Baigsiu.

Staiga SENELĖ pravirksta. Bet ir toliau mezga, retkarčiais nubraukdama ašarą.

SENELIS pasideda laikraštį ant kelių.

SENELĖ. Šiandien Jonukui jau būtų šimtas metų. Aš jį ant rankų išnešiojau...

SENELIS. ...daugel naktelių nemiegojau...

SENELĖ. ...jis augo kaip pupa...

SENELIS. ...ir žaidė...

SENELĖ. ...krykštavo...

SENELIS. ...bėgiojo...

SENELĖ. ...ir jokio vargo nežinojo. Tai buvo dienos...

SENELIS. ...kai jis ant sienos...

SENELĖ. ...pirštu užrašė...

SENELIS. ...3–2...

SENELĖ. ...yra 5.

SENELĖ ima balsu raudoti.

SENELĖ. Šiandien Jonukui jau būtų du šimtai metų. Jis turėtų vaikų...

SENELIS. ...ir jo vaikų vaikai vaikų...

SENELĖ. ...ir jo vaikų vaikai vaikų...

SENELIS. ...anūkų...

SENELĖ. ...anūkėlių...

SENELIS. ... – jie žaistų...

SENELĖ. ...krykštautų...

SENELIS. ...bėgiotų...

SENELĖ. ...ir jokio vargo nežinotų. Tai būtų dienos!..

SENELIS. ...tai būtų naktys!..

SENELĖS rauda nutrūksta tartum kirviu nukirsta.

SENELĖ (*lyg niekur nieko*)... – jeigu Jonukas būtų gyvas.

Pauzė.

SENELIS (*vėl skaito laikraštį*). „Prasidėjus tūkstantis pirmajam Rytų-Vakarų nusiginklavimo konferencijos posėdžiui, Vakarų delegacijos pirmininkas tarė ‚Taip‘, Rytai jam atsakė ‚Ne‘ – o gal atvirkščiai? – ir posėdis baigėsi. Spaudai paskelbta bendras komunikatas: ‚Draugiškoj nuotaikoj delegacijos turėjo naudingą pasitarimą, kurio metu pasikeista nuomonėmis‘. Rytoj įvyksta tūkstantis antrasis posėdis.”

SENELĖ. Tūkstančio antrosios nakties pasaka.

SENELIS. „Special to The New York Times. Mogadišu, Somalija, 1963. VII. 30. – Somalijos prezidentas Aden Abdullah Osman pareiškė, kad jo vyriausybė, pritardama Maskvos sutarčiai, po

ilgų diskusijų nutarė taip pat susilaikyti nuo atominių ginklų bandymo ir to sprendimo tvirtai bei garbingai laikytis."

SENELĖ. All the News That's Fit to Print.

Pauzė.

SENELIS. Ar tu tikrai šiandien baigsi?

SENELĖ. Tikrai.

SENELĖ vėl pravirksta, tik jau ne taip graudžiai.

SENELĖ. Tada Jonukas buvo dar tiktai studentas.

SENELIS. O! Kas per vyras!

SENELĖ. Lieknas kaip nendrė...

SENELIS. ...tvirtas kaip ąžuolas...

SENELĖ. ...mėlynos akys...

SENELIS. ...žvalus...

SENELĖ. ...galvotas... – visai kaip aš.

SENELIS. Kaip tu? – Kaip aš.

SENELĖ. Kaip tu? – Kaip aš.

SENELIS. Kaip kas?

SENELĖ. Kaip aš.

SENELIS. Kaip tu.

Pauzė.

SENELĖ. Tada Jonukas buvo dar tiktai studentas.

SENELIS. Ėjo per gatvę...

SENELĖ. ...mano megztu megztiniu pirmąkart vilkėdamas...

SENELIS. ...sucypė ratai...

SENELĖ. ...suspiegė...

SENELIS. ...sukliko Jonukas...

SENELĖ. ...suriko...

SENELIS. ...ir pasruvo kraujas...

SENELĖ. ...kraujo klanas...

SENELIS. ...ir nėra Jonuko...

SENELĖ. ...mano sūnelio...

SENELIS. ...nėra Jonuko...

SENELĖ. ...mano vienturčio...

SENELIS. ...oi varge, varge!...

SENELĖ. ...mano vargeli!

SENELIAI. ...o!..

Pauzė.

SENELIS (*skaito*). „Vakar egzilai suruošė iškilmingą savo pavergtojo krašto nepriklausomybės dienos minėjimą. Prezidiume po trispalve susėdę visų keturiolikos partijų atstovai buvo akivaizdus jų vienybės simbolis laisvės kovoje.“

SENELĖ. Savaiame aišku.

SENELIS. „Taip pat vakar įvyko laisvinamųjų organų visų keturiolikos partijų tūkstantis pirmasis posėdis. Jam prasidėjus, septynių partijų atstovai tarė ‚Taip‘, kiti septyni atsakė ‚Ne‘ – o gal atvirkščiai? – ir posėdis baigėsi. Spaudai paskelbta vieningas komunikatas: ‚Suprasdami vienybės būtinumą laisvės kovai, delegatai turėjo draugiškoj atmosferoj naudingą pasitarimą, kurio metu pasikeista nuomonėmis. Tegyvuoja vienybė!‘“

SENELĖ. Ar jos tikrai reikia?

SENELIS (*pavartęs laikraštį*). Nežinau, – čia neparrašyta.

Pauzė.

SENELIS. Ar tu visai tikra, kad šiandien baigsi?

SENELĖ. Tik pats galas rankogalio teliko.

SENELIS (*pagyvėjęs*). Tai man jau laikas?

SENELĖ. Jau.

SENELIS išsišiepia iki ausų ir išsitraukia iš kelnių kišenės plaktuką.

SENELĖ (*be ašarų, šaltai*). Seniai aš, vargšė, būčiau nuvytus, jei ne Jonukas...

SENELIS. ...manai Petriukas?

SENELĖ. ...taigi, Petriukas – jis tartum gyvas mano Jonukas...

SENELIS. ...bet tik Petriukas...

SENELĖ. ...tiktai Petriukas...

SENELIS kaukšteli vikriai plaktuku.

SENELĖ. Kai tik pasižiūriu aš į Petriuką, – jis kaip Jonukas.

SENELIS. Lieknas kaip nendrė...

SENELĖ. ...tvirtas kaip ažuolas...

SENELIS. ...mėlynos akys...

SENELĖ. ...žvalus...

SENELIS. ...galvotas...

Pauzė.

SENELĖ. ... – bet jis Petriukas...

SENELIS. ...jis ne Jonukas...

SENELIAI įpuola tartum į ritualinę ekstazę.

SENELĖ. Mano Jonukas kraujais pasruvo...

SENELIS. ...Petriukas gyvas, lyg niekur nieko...

SENELĖ. ...mano Jonukas kapuose guli...

SENELIS. ...Petriuką žemė lengvai nešioja...

SENELĖ. ...ir man jau širdį draskyte drasko...

SENELIS. ...ir man užmigti sapnai neduoda...

SENELĖ. ...o! kraujas!..

SENELIS. ...kraujas!..

SENELĖ. ...ilgiau ištvirti jau nevalioju...

SENELIS. ...daugiau kentėti jėgų neliko...

SENELĖ. ...lieknas kaip nendrė...

SENELIS. ...– bet ne Jonukas...

SENELĖ. ...mėlynos akys...

SENELIS. ...– ne, ne Jonukas...

SENELĖ. ...tai tiktai Petras...

SENELIS. ...tiktai Petriukas...

SENELĖ. ...ne, ne Jonukas...

SENELIS. ...ne mūs Jonukas!

SENELĖ. Ne!

SENELIS. Ne, ne!

SENELIS tvoja piktai plaktuku.

SENELĖ (*uždusus*). Skaityk!

Tarsi piktų dvasių apsėsta, SENELĖ įnirtusi puola megzti.

SENELIS (*skaito*). „[Smuikininko] valdomas griežiklis, atrodo, nè per plaukelį nenukrypsta į šalį, o slenka, šokinėja, skraido, tartum magiko lazdelė, užburdama klausytoją. Pačiu pirmutiniu griežiklio patraukimu klausytojas buvo ‚pagautas‘ ir, lyg prirakintas, veik ištisas dvi valandas, niekur nenukreipdamas žvilgsnio, išsėdėjo kėdėje.“

SENELĖ. Suparalyžiavo? – Skaityk! Skaityk!

SENELIS. „Smuikininko [...] išgauti iš keturių smuiko stygų garsai priminė ir lakštutės suokimą, ir kregždutės švytavimą, ir nuskriaustosios raudą, ir šventojo maldą, ir besiartinančios audros siaubą,

ir pavasario žaidimą...”

SENELE. Gana!

SENELIS. „Tik poroj vietų styga gal per stipriai buvo paspausta.“²

SENELE. Gana! Gana!

SENELE išbalus pašoka nuo kėdės ir iškelia mežginį – didžiulį, raudoną kaip kraujas mežtinį.

SENELE. Štai! Baigiau!

SENELIS (*įnirtusiai tvojęs plaktuku*). Aš pasiruošęs!

Beldimas į duris.

SENELIAI šypsodamiesi susižvalgo.

Vėl beldimas.

SENELIS nueina prie dešiniųjų durų. Jam iš paskos, nešina mežtiniu, nutrepsi SENELĖ.

SENELIS atidaro duris.

Už durų nieko nėra.

SENELIS („atėjusiajam“). Kur taip ilgai užtrukai?

SENELE. Akis pražiūrėjom...

SENELIS. ...rankas prarymojom...

SENELE. ...– jau manėm, kad niekad nebegrįši.

Šypsodamiesi SENELIAI įsiveda „atėjusijį“ į kambarį.

Pauzė.

Pagaliau SENELĖ atkiša „atėjusiajam“ mežtinį.

SENELE. Tau, Jonuk.

SENELIS. Tau, Petriuk.

SENELE (*paduodama mežtinį*). Apsivilk. (*Pauzė*) Vilkis. (*Isakmiai*) Sakau, apsvilk!

Pauzė.

SENELE (*SENELIUI*). Žiūrėk, koks užsispyręs.

SENELIS (*SENELEI*). Žiūrėk, koksai ožys.

SENELIAI apvelka „atėjusijį“ – pakloja rūpestingai mežtinį ant grindų ir žiūri į jį apstulbę.

SENELE. Gyvas Jonukas...

SENELIS. ...– lieknas kaip nendrė...

SENELE. ...mėlynos akys...

SENELIS. ...gyvas...

SENELE. ...oi gyvas...

SENELIS. ...kaip aną dieną...

SENELIS kaukšteli nervingai plaktuku.

SENELE (*tarsi nustebusi*). Ar kalsi ką?

SENELIS. Kalsiu.

SENELE (*vaidindama*). Negalima.

SENELIS (*taip pat vaidindamas*). O kodėl ne?

SENELE (*tariamai nusigandus*). Juk jau beveik vidurnaktis.

SENELIS (*neva užsispyręs*). Tai kas? (*Treptelėjęs koja*) Aš vis tiek kalsiu.

SENELIAI, patenkinti savimi, kikeną.

SENELIS. Kaukšt...

SENELE. ...j pakaušį?..

SENELIS. ...– ir baigta.

SENELE (*tartum pasibaisėjusi*). Baigta?

Kažkas kažkur skardžiai nusikvatoja.

SENELE (*pagrasinus pirštu „atėjusiajam“*). Čia nėra ko juoktis...

SENELIS. ...nėr ko juokauti...

---

² Dirva, 1960. X. 14, nr. 118.

SENELĖ. ...mes rimtai kalbam...

SENELIS. ...rimtų rimčiausiai...

SENELĖ. ...– kaukšt...

SENELIS. ...į pakaušį...

SENELĖ. ...– ir baigta.

SENELIAI (*piktai*). Baigta.

SENELIAI suriša kryžiumi megztinio rankoves ir, bėgiodami apie jį ratu, šūkaudami, ūbaudami sušoka indėnų šoki.

SENELĖ. Pale face.

SENELIS. Ugh. („Atėjusiajam“, *meiliai*) Tai studijos baigtos?

SENELĖ. Anksti išvažiuoji?

SENELIS. Eik gulti, vaikeli...

SENELĖ. ...išmiegot, Jonuk...

SENELIS. ...pailsėk, Petriuk...

SENELĖ. ...tolimas kelias...

SENELIS... oi tolimas...

SENELĖ. ...vos tik akis sudėjus...

SENELIS. ...jau reikės keltis...

SENELIAI atsisuka į žiūrovus.

SENELĖ. O mudu šią naktį ilgai miegosim...

SENELIS. ...kaip seniai...

SENELĖ. ...oi seniai...

SENELIS. ...bemiegojom...

SENELĖ. ...saldžius sapnus sapnuosim...

SENELIS. ...iki vėlyvo ryto...

SENELĖ. ...saulutei aukštai jau pakilus...

SENELIS. ...paukšteliams seniai pračiulbėjus...

SENELIAI grįžta prie „atėjusiojo“ – suklaupia prie megztinio ir ima jį myluoti.

SENELĖ. Sudie, vaikeli...

SENELIS. ...sudie, Jonuk.

SENELĖ. Jonuk?

SENELIS. Petriuk.

SENELĖ. Nors ir ne Jonukas...

SENELIS. ...nors tiktai Petriukas...

SENELĖ. ...buvai mums kaip Jonukas...

SENELIS. ...buvai mums kaip sūnus...

SENELĖ. ...buvai...

SENELIS. ...buvai...

SENELIAI išspaudžia po ašarą.

SENELĖ. Jau kito tokio nerasim...

SENELIS. ...niekur...

SENELĖ. ...ir niekad...

SENELIS. ...oi niekad nerasim...

SENELĖ. ...– lieknas kaip nendrė...

SENELIS. ...mėlynos...

SENELĖ. ...mėlynos akys...

SENELIS. ...dangau!..

SENELIAI. ...o! dangau!..

SENELIAI vaitodami sukniumba šalia megztinio ant grindų. Pagaliau SENELIS paima megztinį už vienos rankovės, SENELĖ už kitos ir abu rėpliodami velka jį prie viduriniųjų durų. Pasiekę duris,

SENELIAI *staiga pašoka ir, iškėlę prie durų rankas, pastoja „atėjusiajam“ kelią.*

SENELIS. O, ne!

SENELĖ. Gink Dieve! Ne!

Ilga pauzė.

SENELIAI. Čia Jo-nu-ko kambarys.

SENELIS paima megztinį, prisiglaudžia prie krūtinės ir ima vaidinti „atėjusįjį“.

SENELIS. Jonuko?

SENELĖ. Jonuko.

Pauzė.

SENELIS (*rodydamas į brūkšnius ant durų*). O kas čia per brūkšniai?

SENELĖ. Brūkšniai?

SENELIS. Prieš metus jie čia buvo – ir dabar tebėra.

SENELĖ. Brūkšniai.

SENELIS nusiima nuo krūtinės megztinį – jis vėl SENELIS.

SENELIAI. Brūkšniai.

SENELIAI, vienas po kito durdami pirštu, ima skaičiuoti ant durų brūkšnius.

SENELĖ. Viens...

SENELIS. ...du...

SENELĖ. ...trys...

SENELIS. ...keturi...

SENELĖ. ...penki...

SENELIS. ...šeši...

SENELĖ. ...septyni...

SENELIS. ...aštuoni...

SENELĖ. ...devyni...

SENELIS. ...dešimt...

SENELĖ. ...vienuolika...

Pauzė.

SENELIS (*vėl su megztiniu, tarsi „atėjusysis“*). Ko vienuolika?

SENELĖ. Vienuolika.

Pauzė.

SENELIS. Ir tos durys visada užrakintos.

SENELĖ. O?

SENELIS. Kodėl?

Tyla.

SENELIS. Kas už jų?

Tyla.

SENELIS (*primygtinai*). Kas?

SENELĖ. Ar ne per daug nori žinoti? Kambarys. Jonuko kambarys.

SENELIS. Tai gal man čia derėjo gyventi, – (*parodęs į kairiąsias duris*) ne ten?

SENELIS staiga meta megztinį ant grindų ir vėl jis SENELIS.

SENELIAI. O, ne!

SENELIS. Tu ne Jonukas!

SENELĖ. Tu tiktai Petras!

SENELIAI. Tiktai Petrioooooooookas!

Tarsi atsiprašydami, SENELIAI skėsteli nekaltai rankomis, vėl paima už rankovių megztinį ir iškilmingai nuneša prie kairiųjų durų.

SENELĖ. Sudie, Petriuk.

SENELIS. Sudie, Jonuk.

SENELĖ (*SENELIUI*). Jonuk?

SENELIS (*SENELEI*). Petriuk?

SENELIAI trukteli abejingai pečiais ir išmeta megztinį pro duris.

SENELIS (*linksmai šoktelėjęs ir tvojęs plaktuku į grindis*). Chi... chi... chi...

SENELIAI viens kitam nusišypso. Paskui atsisėda ir, sudėję lyg maldai rankas, tylėdami supasi.
Tyla.

Pagaliau SENELIS pakyla, paduoda SENELEI laikraštį, pamėto rankoje plaktuką, mirkteli ir nutrepsi į kambarį kairėje.

SENELĖ giliai atsidūsta ir persižegnoja. Paskui atsiverčia laikraštį ir skaito supdamasi.

SENELĖ. „Visas salės simpatijas patraukė [dirigentas]. [...] Tik priešpaskutinėje dainoje [...], norėdamas ištraukti garsesnius balsus iš lėtokų ir ramių savo choristų, nusiėmė laikrodį nuo rankos, kad jis kartais nenulėktų. [...] Gražu buvo žiūrėti, kaip jis, atsistojęs choro priešakyje ir dešinę koją atitraukęs atgal, tartum įsistiprindamas, vien tik lengvais rankų judesiais traukė vieną dainą po kitos.

Kairioji [dirigento] ranka buvo akompanistė. [...] Užtekdavo dirigentui nuleisti plaštaką, kad ji tuoju paleistų reikalingus akordus. [Panelė] yra patyrusi akompanistė, josios išvaizda ir raudonoji suknia visam koncertui suteikė graikiško teatro nuotaikas.“

Iš kambario kairėje pasigirsta veriantis šauksmas, tartum iš graikų tragedijos.

Vėl tyla.

SENELĖ. „[Akompanistė] buvo kairioji dirigento ranka, o kas buvo dešinioji? Ne tik [dirigento], bet ir viso [choro] dešinioji ranka buvo jaunas ir stiprus solistas...“

Vėl šauksmas.

Pro kairiąsias duris kyšteli galvą SENELIS.

SENELIS. Vadinas, dirigentas buvo visai be rankų, o choristai – be dešinėsios.

SENELIS vėl dingsta už durų.

SENELĖ (*toliau skaito*). „Kas labiausiai klausytojams patiko, tai [solisto] noras dar vieną naują dainą padainuoti. Vieną, dvi ar tris dainas sudainuoti jam nieko nereiškia. Nenustojus jau antriems ir tretiems plojimams ir visiems išsilaksčius, pats [solistas] susirado akompanistę, atsivedė dirigentą ir dar vieną dainą, dar gražesnę už sudainuotąją, labai lengvai padainavo.“³

Kairėje už durų – paskutinis desperatiškas riktelėjimas.

SENELĖ sulanksto rūpestingai laikraštį ir sėdi išmeigus akis į duris.

Kapų tyla.

Prasiveria durys – SENELIS atbulas ištempia už kojų šio spektaklio režisierių, vilkintį raudonu megztiniu.⁴

Iš SENELIO kišenės kyšo plaktukas.

SENELIS. ...kaukšt į pakaušį...

SENELĖ. ...– ir baigta.

SENELIS įsirėžęs pavelka režisierių per kambarį ir trenkia jo kojas į grindis.

SENELIS (*nusišluostęs rankove prakaitą*). Ale tai sunkus, bjaurybė.

SENELĖ. Tvirtas kaip ažuolas.

SENELĖ pakyla, stveria režisierių už vienos kojos, SENELIS už kitos, ir – abu pukšėdami, palydimi muzikos⁵ – velka jį prie viduriniųjų durų. Retkarčiais sustoja ir pantomimos būdu atlieka tarsi senovinės raudos ritualą – aimanuoja, grąžo rankas, griebiasi už galvos...

Pagaliau atvelka režisierių prie durų.

SENELĖ išsiima iš prijuostės didžiulį raktą ir atrakina duris.

Tarsi iš po žemių ataidi trumpas harpsichordo (arba vargonų) pasażas.

Už durų – aklina tamsu.

³ *Naujienos*, 1963.V. 22, nr. 121.

⁴ Režisieriui pabūgus šios gėdos, galėtų jį pakeisti autorius (jeigu dar gyvas) arba kuris nors žinomas ir – bent šiuo atveju – pakantrus visuomenės bei kultūros šulas.

⁵ *Orfėjaus ir Euridikės* II v., II scena: Elizėjaus laukai, „Palaimintųjų vėlių“ baletu pradžia.

SENELIAI nutempia režisierių į tamsą ir užrakina duris.

SENELIS. Nėra Petriuko.

SENELĖ. Tegyvuoja Jonukas!

SENELIS. Nėra Jonuko?

SENELĖ. Tegyvuoja Petriukas!

SENELĖ brūkšteli ant sienos dar vieną brūkšnį:

SENELIAI, laimingi ir išdidūs, pažvelgia vienas į kitą, nutupia į kėdes, atsilošia ir kurį laiką sėdi užsimerkę tarsi nirvanoje.

SENELIS. Tranquillity Base here.

SENELĖ. The Eagle has landed.

Abu ima suptis.

SENELIS vėl paima ir atsiverčia laikraštį.

SENELIS (*skaito*). „Kai muzika perpildė sielą, dirigentas įgavo kitas formas, iš ežero vakaro vėsujose išsiskleidė rūkas, rasa nutaškydamas pievų gėlių žiedus, o lengvam vėjeliui nustojus pašnabždom šnekinti javų laukus, su smarkiais muzikos dūžiais pasigirdo autosunkvežimių užimas ir ginklų žvangėjimas. Iš krūtinių išsiveržė baimingi atodūšiai ir dejonė. Išgąščiu perpildytos akys sruvo ašarom, aukštyn pakilo užlaužtos rankos ir... koncertas buvo baigtas, publika plojo, plojo, ir laikas buvo skubėti namo, nes rytoj kita darbo diena.“⁶

SENELĖ. Kita darbo diena? Hm.

SENELĖ paima nuo kėdės siūlą giją.

SENELĖ (*SENELIUI*). Eikš čia.

SENELĖ užneria jam ant rankų siūlus ir ima vyti į kamuolį.

SENELIS. Vėl megsi?

SENELĖ. Megsiu.

SENELIS šypteli.

SENELIS. Megztinį?

SENELĖ (*nekaltos išdykėlės šypsena*). Nežinomi Viešpaties keliai ir... neaiškūs.

SENELIS patrina iš džiauğsmo rankas. Iš kišenės tebekyšo plaktukas.

SENELIS vėl atsisėda ir atsiverčia laikraštį.

SENELIS. „Sąvokoje ‚žaismas‘ suprantama lengvas judesys, kuris neturi aštresnių bangų, paerzinimų, pav.: saulės tekėjimo, spindulių žaismas rasos lašeliuose; paukštelių čiulbėjimo žaismas rytmetyje; undinės žaismas Nemuno bangėlėmis – balete; pastoralinis žaismas, kai piemenėliai pamiškėje ramioje dienoje savo padirbtais instrumentais švilpauja ir t. p.“⁷

SENELĖ (*svajingai atsidusus*). Ach...

*Tyliai atsidaro vidurinėsios durys,
atsargiai kyšteli galvą režisierius,
pasižiūri,
ar SENELIAI nemato,
ir
– šį kartą jau be megztinio –
nešdamasis rankoje batus,
pirštų galais išslūkina pro dešiniąsias duris.*

⁶ *Naujienos*, 1964. IV. 3, nr. 80.

⁷ *Naujienos*, 1963. X. 15, nr. 243.

*SENELIS išsitraukia iš kišenės plaktuką,
prisideda gracingai tartum fleitą prie lūpų
ir
ima pūsti –
pasigirsta švelni pastoralinė melodija.⁸*

SENELĖ mezga.

1963, 1969

Kostas Ostrauskas, Gyveno kartą senelis ir senelė: triptikas, Chicago: Algimanto Mackaus knygų leidimo fondas, 2000, p. 7–30.

---

⁸ *Orfėjaus ir Euridikės* II v., II scena: Elizejaus laukai, „Palaimintųjų vėlių“ baletu solo fleitos su orkestru motyvas (apie 15 taktų).